

Інтернет-джерел, корисних для учнів, та розробку відповідних критеріїв відбору ми пропонуємо здійснити у процесі проведення експериментального навчання у вигляді одного із проблемних завдань, що будуть поставлені перед студентами / майбутніми викладачами.

Усі висвітлені у статті результати дослідження використання Інтернет-ресурсів у навчанні ІМ можуть бути використані як на заняттях з методики викладання ІМ, так і на заняттях із практики мовлення за умови конкретизації змісту вищенаведених класифікацій. Крім того, проведене дослідження може бути основою для подальшого вивчення значення Інтернет-технологій під час оволодіння ІМ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бориско Н. Ф. Тенденции развития учебно-методических комплексов с учетом новых информационных и коммуникационных технологий (Интернет) / Н. Ф. Бориско // Іноземні мови. – 2001. – № 3. – С. 19–21.
2. Морська Л. І. Змістове наповнення моделі підготовки майбутнього вчителя іноземних мов до використання інформаційних технологій у професійній діяльності / Л. І. Морська // Іноземні мови. – 2007. – № 3. – С. 33–38.
3. Радецька С. В. Методика навчання майбутніх економістів професійно спрямованого читання англійською мовою з використанням комп'ютера: дис... канд. пед. наук: 13.00.02. / С. В. Радецька. – К., 2005. – 260 с.
4. Biechele M., Rösler D., Ulrich St., Würffel N. Internet-Aufgaben. Deutsch als Fremdsprache. – Stuttgart : Ernst Klett Sprachen, 2003. – 63 s.
5. Hornig F., Müller U. M., Weingart S. Die Daten-Sucht // Spiegel. – 2008. – № 33. – S. 80–92.
6. Neue Medien. Landesakademie für Fortbildung und Personalentwicklung an Schulen. – Режим доступу: <http://lehrerfortbildung-bw.de/kompetenzen/medien>.
7. Werle R. Handbuch. Internet-Recherche. – Copyright RWS, 2006. – 87 s.

УДК 371.68:004

О.В. Куртась

Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті розглянуто інформаційно-освітнє середовище загальноосвітнього навчального закладу; та обґрунтована необхідність упровадження новітніх інформаційних технологій як провідного чинника у підвищенні якості навчання; виокремлено найбільш суттєві аспекти проектування інформаційно-освітнього середовища загальноосвітнього навчального закладу; визначено пріоритети, що мають бути втілені державними програмами галузі освіти.

В статье рассмотрена информационно-образовательная среда общеобразовательного учебного заведения; обоснована необходимость внедрения новейших информационных технологий как ведущего фактора в повышении качества

обучения; выделены наиболее существенные аспекты проектирования информационно-образовательной среды общеобразовательного учебного заведения; определены приоритеты, которые должны быть воплощены государственными программами области образования.

This article deals with the information-educational sphere of the secondary schools and with the necessity of the inculcation of new informational techniques as general source in the process of the upgrading of the educational quality. The most essential aspects of the information-educational sphere's designing of the secondary school are singled out and the priorities, which have to be realized by the state programs in the area of education, are also singled out.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство можна сміливо назвати інформаційним, а тому для досягнення успіху в житті молодь повинна вміти оперативно отримувати інформацію, її аналізувати та ухвалювати відповідні рішення. Кажуть, хто володіє інформацією, той володіє світом, тому новітні інформаційні технології допомагають здобути статус освіченого професіонала.

Головним і незамінним помічником людини у сучасному світі є комп'ютер. Багато людей користуються персональними комп'ютерами і навіть не уявляють своєї роботи без них, оскільки оволодіння навичками роботи з комп'ютером на сьогодні прирівнюється вмінню читати та писати в минулому сторіччі.

Як відомо, свідомість та культура людини формується у школі, а вчитель є основним провідником цієї культури. Тому ця тема є актуальною, бо на сучасному етапі розвитку склались такі умови життя, за яких учитель, який хоче бути конкурентоспроможним, повинен навчатися протягом життя. Для того щоб ефективно використовувати інформацію у власній професійній діяльності, необхідно не тільки вміти її знаходити та обробляти, але й оцінювати та аналізувати [1, 5]. Сучасний учитель перестає бути просто "ретранслятором" знань, він повинен навчитися розробляти інформаційні технології навчання і програмно-методичні навчальні комплекси. Педагог є співтворцем сучасних, позбавлених повчальності і проповідництва, технологій навчання.

Застосування сучасних інформаційних технологій у навчальній діяльності – це одна з найбільш стійких тенденцій розвитку загальноосвітнього освітнього процесу. Сьогодні навчання неможливо уявити без широкого застосування різноманітних методів і засобів навчання. Відповідно до найбільш поширеної класифікації педагогічних технологій інформаційні технології відносяться до класу тих технологій, що орієнтовані на особистісні структури, метою яких є формування знань, умінь і навичок учнів через особистісно орієнтований підхід у навчанні, що дозволяє суттєво підвищити рівень пізнавальної активності. Інформатизація

суттєво вплинула на процес набуття нових знань. Нові технології навчання на основі інформаційних та комунікаційних дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість сприйняття і розуміння під час засвоєння значних масивів інформації [4, 21].

Інформаційна технологія навчання розглядається як процес підготовки і передачі інформації тому, хто навчається, що реалізується з використанням комп'ютерної техніки і програмних засобів. Інформаційна технологія навчання передбачає використання поряд із комп'ютерною технікою спеціалізованих програмних засобів навчального призначення, під якими розуміють ті електронні програмні засоби, в яких відображена деяка предметна галузь і де певною мірою реалізується технологія її вивчення і забезпечуються умови для використання різних видів діяльності.

З метою визначення проблем, які стримують використання новітніх інформаційних технологій у загальноосвітніх навчальних закладах, групою дослідників було проведено опитування вчителів різних шкіл й отримано такі відповіді:

- недостатня забезпеченість навчального закладу новітніми інформаційними технологіями та іншим обладнанням – 44%;
- недостатній рівень кваліфікації вчителів для впровадження новітніх інформаційних технологій – 15%;
- недостатня розробленість програмного забезпечення – 20%;
- запровадження новітніх інформаційних технологій без попередньої апробації – 9%.

Серед причин, що стримують використання новітніх інформаційних технологій у загальноосвітніх навчальних закладах, у першу чергу відзначають організаційні та технічні – відсутність вільного доступу до комп'ютерного обладнання, труднощі зі своєчасним технічним обслуговуванням тощо. Однак головними є психолого-педагогічні проблеми, які полягають у низькому рівні готовності вчителя до використання новітніх інформаційних технологій під час проведення занять із конкретних навчальних дисциплін [3, 175].

На жаль, сьогодні мало хто з учителів сприймає інформаційні технології як необхідність. Поширеним явищем є відсутність бажання оволодіти елементарними навичками роботи з персональним комп'ютером, не говорячи вже про інші електронні програми. Зазвичай це вчителі, які звикли працювати за старими стереотипами: підручник, дошка, крейда, а про інформаційні

технології взагалі мова не йдеться. Подолати суперечності між фактичним рівнем професійної компетентності вчителів і необхідними знаннями і вміннями в умовах інформаційного суспільства можливо лише за умови використання новітніх інформаційних технологій та створення інформаційно-освітнього середовища.

Новітні інформаційні технології допомагають підвищити ефективність якості освіти, адже вони розширюють доступ до інформації. Використання цих технологій масштабно змінює роль учителя у системі освіти.

Основною метою інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів має стати створення інформаційно-освітнього середовища, яке б підвищувало ефективність роботи вчителя та учнів, а також усього педагогічного персоналу. За допомогою такого середовища учні отримують можливість вільного спілкування між собою та з учителем у процесі навчання, а також можливість використовувати інформаційні ресурси глобальної мережі Інтернет. Батьки також мають можливість дистанційно стежити за діяльністю своїх дітей, виправляти та коригувати її. Перш ніж створювати інформаційно-освітнє середовище, необхідно знати, яку роль воно відіграє у навчально-виховному процесі. Ця роль полягає в орієнтації на організовану сукупність засобів передачі даних, інформаційних ресурсів, програмного та апаратного забезпечення тощо для задоволення освітніх потреб користувачів.

Аналіз актуальних досліджень. Проблематика створення продуктивного функціонування інформаційно-освітнього середовища загальноосвітнього навчального закладу періодично висвітлювалась у працях науковців О.Н. Зайцева, В.В. Краєвського, Н.В. Морзе, Г.Г. Науменко, О.М. Науменко, Б.В. Палюх, С.А. Пойди, В.Ф. Хорошевського, та інших.

Мета статті – дослідити інформаційно-освітнє середовище загальноосвітнього навчального закладу та обґрунтувати необхідність упровадження новітніх інформаційних технологій для підвищення якості навчання.

Виклад основного матеріалу. Існує дуже багато визначень інформаційно-освітнього середовища загальноосвітнього навчального закладу, але найбільш точним, на нашу думку, є визначення, яке дав В.І. Солдаткін: “Це системно організована сукупність засобів передачі даних, інформаційних ресурсів, протоколів взаємодії, апаратно-програмного та організаційно-методичного забезпечення, орієнтована на задоволення освітніх потреб користувачів” [5, 27].

Ми погоджуємося з думкою дослідника С.А Пойди про те, що інформаційно-освітнє середовище має об'єднувати: сучасні технології, що дає Інтернет; методичні розробки авторів навчальних курсів; інтелектуальні ресурси всіх учасників навчання незалежно від місця їх проживання; телекомунікаційні та навчально-методичні ресурси, що створюються в межах навчальної мети; засоби підтримки користувачів; мотивацію кожного учасника до навчального процесу; типовий набір сервісних служб, що визначають реалізацію всіх етапів навчання; автоматизовані процеси каталогізації інформаційних та інших ресурсів середовища, що забезпечують можливість максимального інформування користувачів про доступні освітні послуги; середовище професійного спілкування вчителів, представників адміністрації та батьків; систему автоматизації збору, обробки та подання статистичних показників роботи як процесу окремо; комплекс нормативно-правового забезпечення; засоби моніторингу середовища, збору зауважень та пропозицій щодо покращання його роботи; центр консультацій, навчання та обміну досвідом між учасниками навчально-виховного процесу. Крім того, таке середовище може включати електронні портфоліо вчителя та роботи його учнів [5, 35].

Отже, метою інформаційно-освітнього середовища є:

- використання інтерактивних методів навчання учасників навчального процесу;
- застосування новітніх інформаційних технологій для підвищення якості навчання;
- покращання використання ресурсів навчального закладу через підвищення ефективності управління навчальним процесом;
- комплексна взаємодія між учасниками навчального процесу.

Інформаційно-освітнє середовище має складатися з таких основних компонентів:

- навчально-методичні комплекси;
- програмні засоби навчального призначення;
- система контролю якості навчання;
- автоматизована бібліотечна система з дистанційним доступом;
- засоби для on-line та off-line спілкування;
- бази даних навчального призначення;
- портфоліо вчителів та роботи учнів.

Ядром для інформаційного середовища є гіпертекстовий документ, який

об'єднує в єдине ціле важливу інформацію з окремих дисциплін та є кінцевим продуктом з точки зору змістової та інформаційної цілісності.

Учасники навчального процесу взаємодіють через єдину інформаційну структуру, що базується на серверах Інтернету. За допомогою них реалізуються спеціальні ресурси: електронна пошта для забезпечення спілкування; веб-сайт або веб-портал для розміщення навчальних матеріалів та забезпечення інтерактивної роботи з програмними засобами навчального процесу; система моніторингу навчального процесу та система документообігу між учасниками навчального процесу; механізми реалізації інформаційної безпеки.

Найважливішим наповненням інформаційно-освітнього середовища є інтерактивні засоби підтримки навчального процесу, за допомогою яких реалізується навчання. Завдяки закладеним в їх суть самостійної діяльності та групової взаємодії, вони можуть бути корисними та перспективними для вчителя та для учнів. Це, насамперед, програмні засоби навчального призначення, а також навчально-методичний комплекс, який доповнений методичними розробками щодо його використання. Вони дають змогу опанувати навчальний матеріал практично без допомоги вчителя, а саме в консультуванні та контролі своєчасності та правильності засвоєння матеріалу теми, розділу та дисципліни в цілому [4, 170]. Для того щоб контролювати якість навчання, необхідно використовувати відповідну систему моніторингу.

Навчально-методичні комплекси можуть містити типові, навчальні та робочі програми з дисциплін, що вивчаються. На основі таких програм створюються електронні підручники та програмні засоби навчального призначення, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, тематика контрольних робіт, тести для контролю та самоконтролю тощо. Якщо треба, то можна включити довідники, глосарії та інші додаткові матеріали для якомога більш повного охоплення сукупності базових знань із дисциплін, що вивчаються.

Інформаційно-освітнє середовище школи призначене для системної інтеграції інформаційних технологій до освітнього процесу курсової підготовки та перепідготовки. Ці технології підтримують процеси навчання, наукові дослідження, організацію та управління навчальним процесом.

Таким чином, створення інформаційно-освітнього середовища передбачає перетворення всього комплексу засобів та умов розгортання інформаційних процесів на створення відповідної сучасної матеріально-

технічної бази, формування ефективних концепцій і методик навчання, модернізацію організаційних чинників, підготовку кадрів, певні структурні зміни. Мова йде про керовану зміну інформаційної основи ефективного функціонування навчального процесу в сучасних умовах, про заміну значної частини паперової інформації на електронні діалогові системи, про створення нових, значно ефективніших моделей навчальної, педагогічної та організаційної діяльності суб'єктів освітнього процесу [2, 20].

На нашу думку, найбільш суттєвими аспектами проектування інформаційно-освітнього середовища загальноосвітнього навчального закладу є:

1. Створення ефективних концепцій і методик навчання в інформаційному освітньому середовищі.

2. Проектування нових моделей навчального процесу, ефективне використання сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій.

3. Оснащення всіх об'єктів і суб'єктів освітнього процесу засобами обчислювальної техніки і комунікації.

4. Розробка і створення системи мереж зв'язку і комунікацій, наявність або створення комп'ютерних мереж різних рівнів.

5. Ефективне використання інформаційних і комунікаційних технологій усіма суб'єктами інформаційного освітнього простору.

6. Оптимізація використання ресурсів мережі Інтернет для вирішення завдань навчання.

7. Формування в учнів умінь і навичок ефективного застосування засобів ІКТ у навчальній діяльності.

8. Перепідготовка педагогічних працівників з оволодіння сучасними ІКТ.

9. Розробка електронної навчально-методичної бази:

- електронні підручники та посібники;
- практичні та лабораторні роботи;
- інтерактивні тренажери.

10. Підготовка кваліфікованих спеціалістів, які здатні працювати в умовах інформаційного середовища.

11. Створення бібліотечних фондів:

- використання бібліотечних фондів, що містяться на паперових носіях;
- аудіо- та відеоресурси;
- мультимедійні ресурси.

Процес формування інформаційно-освітнього середовища не може бути

ефективним без визначення певних пріоритетів, що мають бути втілені окремими державними програмами в галузі освіти. До обов'язкових завдань таких програм варто віднести:

- забезпечення учнів та вчителів комп'ютерною технікою та вільним доступом до мережі Інтернет, що дасть можливість вільної комунікації та мобільності в освоєнні нових знань;
- розробка і розповсюдження електронних програмних засобів навчального призначення [3, 250].

Необхідно також зауважити, що під час створення інформаційно-освітнього середовища обов'язково потрібно враховувати готовність керівників навчальних закладів до здійснення інноваційної діяльності, адже комп'ютеризація на сьогодні є однією з найактуальніших інноваційних програм. Керівники загальноосвітніх навчальних закладів повинні мати мотивацію до створення інформаційно-освітнього середовища, бути поінформованими про новітні інформаційно-педагогічні технології, орієнтуватися на експериментальну діяльність, володіти практичними навичками освоєння інформаційно-комунікаційних технологій. Це зумовлено тим, що управління навчальним закладом є особливим видом діяльності, яка полягає у взаємодії керівника та підлеглих на основі суб'єкт-суб'єктних відносин і в якій її суб'єкти за допомогою планування, організації, управління, керівництва та контролю забезпечують організованість спільної діяльності учнів, учителів, батьків, обслуговуючого персоналу та її спрямованість на кінцевий результат. Такі напрями діяльності керівника навчального закладу, як: управлінська діяльність, бібліографічна діяльність, дослідницька діяльність; збір, накопичення та обробка методичної інформації; навчання і самоосвіта, набагато ефективніше вирішувати за допомогою інформаційно-комунікативних технологій та ефективно функціонуючого інформаційно-освітнього середовища.

Висновки. Отже, створення ефективного та якісного інформаційно-освітнього середовища є важливим чинником підвищення продуктивності навчального процесу, тому саме на цій основі створюється реальна можливість підготовки випускників загальноосвітніх навчальних закладів, які мають широку ерудицію та динамічний тип мислення, володіють ефективними методами пошуку та обробки інформації, уміють раціонально застосовувати інформаційно-комунікаційні технології у подальшій навчальній та професійній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуменюк В. В. Інформаційне забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 31.05.01 / В.В. Гуменюк – ЦІППО. – К., 2001. – 20 с.
2. Інформатизація середньої освіти: програмні засоби, технології, перспективи // [за ред. В. М. Мадзігона, Ю. О. Дорошенка]. – К. : Педагогічна думка, 2003. – 102 с.
3. Калініна Л. М. Система інформаційного забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом : монографія / Л.М. Калініна – К. : Айлант, 2005. – 275 с.
4. Корсунська Н. О. Оптимізація комп'ютерних технологій навчання / Н.О. Корсунська // Професійно-технічна освіта. – 1998. – № 1. – С. 38.
5. Морзе Н. В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій. / Морзе Н.В. – К.: Видавнича група ВНВ, 2006. – 240 с.
6. Пойда С. А. Використання гіпертекстових технологій у професійній педагогічній діяльності. Основи побудови Веб-сайтів : навчально-методичні матеріали / С.А. Пойда – К., 2008. – 115 с.

УДК 371.3:811.161.1:81'3

Ю.Ю. Мельничук
аспірант, г. Херсон

УРОК-КВЕСТ В 10-М КЛАССЕ ФИЛОЛОГИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ

У статті описується методика проведення нестандартного уроку з російської мови у 10-ої класі філологічного профілю.

В статье описывается методика проведения нестандартного урока по русскому языку в 10-м классе филологического профиля.

The article describes methods of nonstandard lesson on the Russian language in 10th philological class.

В последние годы в педагогической науке ведутся настойчивые поиски методов и средств обучения, активизирующих учебно-воспитательный процесс, способствующих превращению учащегося из объекта обучения в субъект учебной деятельности, сознательно и активно овладевающий знаниями, учебными умениями и навыками. Особенно эта проблема актуализируется на современном этапе перехода к профильному обучению, когда личностная ориентация определяет стратегию и тактику системы образования. При этом дидакты все чаще обращаются к использованию в учебно-воспитательном процессе дидактических игр как эффективного средства формирования эмоционально-волевой сферы учащегося, развития его внимания, памяти, навыков коллективной деятельности и самостоятельного приобретения знаний и умений, обогащения опыта творческой деятельности. Проведенный анализ педагогической литературы (работ А.С. Белкина, Т.Л. Блиновой, В.Н. Кругликова, А.Н. Леонтьева, Е.В. Платонова, Г.И. Щукиной) позволил